

Отримано: 2 березня 2026 р.

Прорецензовано: 20 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 23 березня 2026 р.

Email: Olenalysenko8@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9424-350X>

Email: k.s.rudnytska@nlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4400-6020>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29\(97\)-48-53](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29(97)-48-53)

Лисенко О. А., Рудницька К. С. Форензійна стилометрія синтаксичних структур у лінгвістичній експертизі юридичних текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 29(97). С. 48–53.

УДК: 81.114:347

Лисенко Олена Анатоліївна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри культурології,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого

Рудницька Катерина Святославівна,

студентка,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого

ФОРЕНЗІЙНА СТИЛОМЕТРІЯ СИНТАКСИЧНИХ СТРУКТУР У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ

Стаття присвячена дослідженню форензійної стилометрії синтаксичних структур як інноваційного інструмента лінгвістичної експертизи юридичних текстів в умовах розвитку правової держави та зростання кількості правопорушень у цифровому середовищі. Актуальність теми зумовлена необхідністю удосконалення методів авторознавчої експертизи, здатних забезпечити об'єктивність, достовірність і допустимість доказів у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві. Поява нових форм комунікації, поширення практики анонімізації та підроблення текстів актуалізують потребу у використанні синтаксичних маркерів як стійких індикаторів авторського стилю.

У роботі підкреслено міждисциплінарний характер форензійної стилометрії, яка поєднує надбання лінгвістики, криміналістики, права та інформаційних технологій. Розглянуто три основні підходи до аналізу текстів: класичний лінгвістичний, кількісний статистичний та гібридний, що інтегрує автоматизований аналіз із експертною інтерпретацією. Особливу увагу приділено синтаксису як рівню мовлення, менш схильному до свідомої маніпуляції. До ключових показників віднесено типологію речень, середню довжину висловлювань, специфіку підрядності, порядок слів, інверсію, уживання вставних конструкцій і дискурсивних маркерів. Системний аналіз цих характеристик дозволяє встановлювати своєрідний «синтаксичний почерк» автора.

Проаналізовано наукові підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників, які підкреслюють значення синтаксичних структур у класифікаційних та авторознавчих експертизах. Здійснено практичну апробацію методу шляхом форензійного аналізу автентичного науково-правового тексту, в ході якого виокремлено стійкі синтаксичні інваріанти автора. У статті наведено приклади з судової практики України, де результати лінгвістичної експертизи стали вирішальними для кваліфікації правопорушень, захисту честі, гідності, ділової репутації та авторських прав. Показано, що синтаксичний аналіз сприяє чіткому розмежуванню фактичних тверджень та оціночних суджень, що має безпосереднє юридичне значення.

Узагальнюючи результати, автори доходять висновку, що форензійна стилометрія є перспективним напрямом розвитку судово-лінгвістичних досліджень, який поєднує традиційні й новітні підходи, сприяє підвищенню доказової сили експертних висновків і забезпечує баланс між науковою обґрунтованістю та потребами судової практики. Подальший розвиток цього напрямку можливий через інтеграцію автоматизованих алгоритмів обробки тексту й використання корпусних ресурсів української мови.

Ключові слова: форензійна стилометрія, синтаксичні структури, судово-лінгвістична експертиза, судочинство, авторознавча експертиза, доказування, юридичні тексти.

Olena Lysenko,

Ph.D. in Philology, Docent,
Associate Professor of the Department of Cultural Studies,
Yaroslav Mudryi National Law University

Kateryna Rudnytska,

student,
Yaroslav Mudryi National Law University

FORENSIC STYLEMETRY OF SYNTAX STRUCTURES IN LINGUISTIC ANALYSIS OF LEGAL TEXTS

The article is dedicated to the study of forensic stylometry of syntactic structures as an innovative tool for forensic linguistic analysis of legal texts amidst the development of the rule of law and the increasing number of offenses in the digital environment. The relevance of the topic stems from the necessity to improve authorship examination methods capable of ensuring the objectivity, reliability, and admissibility of evidence in criminal, civil, and administrative proceedings. The emergence of new forms of communication, along with the widespread practice of anonymization and text falsification, actualizes the need to use syntactic markers as stable indicators of authorial style.

The work emphasizes the interdisciplinary nature of forensic stylometry, which combines achievements in linguistics, criminalistics, law, and information technologies. Three main approaches to text analysis are examined: classical linguistic, quantitative statistical, and hybrid, which integrates automated analysis with expert interpretation. Particular attention is paid to syntax as a level of speech less susceptible to conscious manipulation. Key indicators include sentence typology, average utterance length, specifics of subordination, word order, inversion, and the use of parenthetical constructions and discourse markers. A systemic analysis of these characteristics allows for establishing the author's unique "syntactic signature."

Scientific approaches of domestic and foreign researchers emphasizing the importance of syntactic structures in classification and authorship examinations are analyzed. Practical testing of the method was carried out through forensic analysis of an authentic scientific-legal text, during which stable syntactic invariants of the author were isolated. The article provides examples from Ukrainian judicial practice where the results of linguistic expertise were decisive for classifying offenses and protecting honor, dignity, business reputation,

and copyright. It is demonstrated that syntactic analysis contributes to a clear distinction between factual statements and value judgments, which has immediate legal significance.

Summarizing the results, the authors conclude that forensic stylometry is a promising direction for the development of forensic linguistic research, combining traditional and innovative approaches, enhancing the evidentiary weight of expert conclusions, and ensuring a balance between scientific substantiation and the needs of judicial practice. Further development of this direction is possible through the integration of automated text processing algorithms and the use of Ukrainian language corpus resources.

Keywords: forensic stylometry, syntactic structures, linguistic analysis, legal proceedings, authorship attribution, syntactic fingerprint, evidence, legal texts.

Актуальність теми. У сучасних умовах розбудови правової держави особливого значення набуває застосування спеціальних знань у галузі лінгвістики для забезпечення належної доказової бази у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві. Зростання кількості правопорушень, що вчиняються у цифровому середовищі, поява нових форм комунікації, а також поширення практики підроблення чи анонімізації авторства текстів зумовлюють необхідність удосконалення методик судово-лінгвістичної експертизи з метою забезпечення повноти, об'єктивності та допустимості доказів у судовому процесі.

Одним із перспективних напрямів є форензійна стилометрія, яка досліджує індивідуальні особливості мовлення з метою ідентифікації автора тексту. Особливе місце тут займає аналіз синтаксичних структур, адже вони виявляються стійкими маркерами мовленнєвої поведінки особи. Використання складнопідрядних і складносурядних речень, перевага певного порядку слів, повторюваність окремих граматичних конструкцій – усе це формує своєрідний «синтаксичний почерк» автора, який може мати доказове значення у правозастосовній діяльності.

Актуальність дослідження обумовлюється й тим, що форензійна стилометрія знаходиться на межі кількох наук – лінгвістики, права, криміналістики та інформаційних технологій. В умовах воєнного стану та зростання кількості кіберзлочинів саме надійність і точність методів авторознавчої експертизи виходить на перший план, адже від правильності встановлення авторства текстів залежать результати судового розгляду, притягнення винних до відповідальності та захист прав потерпілих.

Метою статті є висвітлення сутності форензійної стилометрії синтаксичних структур як інструмента судово-лінгвістичної експертизи, визначення її ролі у правозастосовній практиці та окреслення перспектив удосконалення цього напрямку в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх публікацій. Проблематика, що стосується форензійної стилометрії та лінгвістичної експертизи загалом, перебуває у фокусі міжгалузевих наукових досліджень, які поєднують досягнення правознавства, перекладознавства, криміналістики та лінгвістики. Важливість таких напрацювань обумовлена тим, що правозастосовна діяльність потребує не лише виявлення змісту тексту, але й аналізу його мовних особливостей, які можуть бути використані для ідентифікації автора та кваліфікації правопорушення. У працях українських учених, зокрема О. В. Мінченко, приділено значну увагу загально-теоретичним і методологічним засадам системи юридико-лінгвістичних знань; дослідниці обґрунтовує необхідність поєднання правових і лінгвістичних методик для створення надійного інструментарію судових експертиз (Мінченко, 2020:323).

Міждисциплінарний характер проблематики підтверджується низкою дисертаційних та монографічних досліджень, у яких обґрунтовується, що синтаксичні та морфологічні маркери мають значення стійких ідентифікаційних ознак мовця чи автора письмового тексту. У практиці судово-лінгвістичних експертиз особливого значення набуває використання формалізованих характеристик тексту, зокрема аналізу n-грам, синтаксичних структур та патернів побудови речень, оскільки саме такі ознаки забезпечують можливість достовірної ідентифікації автора. В умовах правозастосовної діяльності зазначені методи дозволяють експерту отримати об'єктивні результати навіть при дослідженні текстів із фрагментарним, скороченим чи варіативним мовним наповненням, що має важливе значення для доказування у кримінальному провадженні (Stamatatos, 2009:556).

Важливий внесок у розвиток судово-лінгвістичних досліджень зробила Л. Свиридова, яка у своїй дисертації «Судово-авторознавча класифікаційна експертиза українського писемного мовлення» (Свиридова, 2012) обґрунтувала можливості використання синтаксичних особливостей для визначення індивідуального авторського стилю. Науковиця доводить, що саме системний аналіз синтаксичних структур (тип речень, їхня ускладненість, порядок слів, уживання вставних конструкцій) здатен виступати вагомим маркером у класифікаційній експертизі авторства.

Разом із тим Л. В. Ажнюк у статті «Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент» розкриває методологічні проблеми використання мовних засобів у правозастосованні та підкреслює, що аналіз синтаксичних структур має безпосереднє значення для тлумачення правових норм і визначення комунікативного наміру автора тексту (Ажнюк, 2017).

Водночас Г. А. Черненко наголошує на багатофункціональності експертних досліджень, зокрема й тих, що базуються на синтаксичному аналізі. Авторка акцентує увагу на тому, що експертиза, спрямована на виявлення специфічних структурних ознак тексту, може ефективно застосовуватися в кримінальних, цивільних та адміністративних процесах (Черненко, 2012).

У свою чергу С. О. Шестакова підкреслює роль експерта як посередника між юридичною та мовознавчою сферами. Авторка звертає увагу на синтаксичний рівень аналізу, оскільки саме він забезпечує можливість виявлення індивідуальних стилістичних відхилень, які не завжди фіксуються на лексичному чи морфологічному рівнях (Шестакова, 2015).

Отже, аналіз наукових публікацій демонструє, що форензійна стилометрія синтаксичних структур постає як перспективний напрям міждисциплінарних досліджень. Системне вивчення синтаксичних особливостей тексту дає змогу не лише встановлювати авторство, а й вирішувати завдання юридичної інтерпретації, виявлення комунікативного наміру та кваліфікації правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Форензійну стилометрію розуміють як міждисциплінарний методичний комплекс, що поєднує лінгвістичні, статистичні та комп'ютерні підходи для виявлення індивідуальних особливостей письмових текстів з метою їх використання в судовому процесі. У правовому контексті вона виступає як спеціальний підхід у межах авторознавчої (авторознавчо-лінгвістичної) експертизи, призначеної для встановлення або спростування авторства, виявлення

ознак підробки, фальсифікації чи маскування письмових повідомлень. Форензійна стилومتрія оперує як лексичними, так і синтаксичними, морфологічними та прагматичними індикаторами мовного почерку, але синтаксичні маркери займають у ній особливе місце завдяки відносній стабільності цих характеристик у індивідуальному мовленні (Мінченко, 2020:352).

У системі судових експертиз форензійна стилومتрія не замінює традиційну лінгвістичну експертизу, а доповнює її, пропонуючи кількісний та формалізований інструментарій, що підвищує об'єктивність висновків експерта і дає можливість застосування статистично обґрунтованих моделей порівняння текстів. З практичної точки зору це означає, що результати стилOMETричного аналізу можуть бути подані суду як доказ, якщо вони відповідають процесуальним вимогам щодо допустимості і достовірності експертних висновків. При цьому важливо дотримуватися методологічних стандартів, що забезпечують реплікабельність і верифікованість аналізу.

Умовно можна виокремити три основні підходи до визначення місця стилOMETрії у системі судових експертиз:

1. Класичний лінгвістичний підхід. Він ґрунтується на якісному описі індивідуальних мовних особливостей автора (наприклад, добір лексики, характерні синтаксичні конструкції, особливості фразеології). Такі дослідження поєднують результати авторознавчих методик із соціолінгвістичними та психолінгвістичними чинниками.

2. Кількісний (статистичний) підхід. Його сутність полягає у виділенні репрезентативних статистичних показників тексту: середньої довжини речення, частоти вживання окремих граматичних конструкцій, функціональних слів тощо. На цій основі здійснюється порівняльний аналіз контрольних та досліджуваних текстів. Останні роботи у сфері юрислінгвістики підтверджують ефективність застосування моделей машинного навчання для задач авторознавства, у тому числі для української мови, яка має обмежені корпусні ресурси.

3. Гібридні моделі. Вони поєднують автоматизований статистичний аналіз із експертною інтерпретацією. Комп'ютерні алгоритми дозволяють виявити потенційні мовні маркери, а експерт здійснює їх правову та лінгвістичну оцінку з урахуванням обставин справи. Такий підхід вважається найбільш релевантним для судового процесу, оскільки забезпечує баланс між науковою обґрунтованістю та доступністю висновків для суду.

Методологічно форензійна стилOMETрія має відповідати стандартам судової експертизи: репрезентативність текстового матеріалу, прозорість методики, можливість відтворення

У межах форензійної стилOMETрії синтаксичні структури розглядаються як стійкі індикатори авторського стилю. До таких показників відносимо: типологію речень (співвідношення простих і складних конструкцій, перевага підрядних або сурядних зв'язків); середню довжину речення та її варіативність у тексті; специфіку підрядності, зокрема використання рідкісних підрядних конструкцій; порядок слів та інверсію як прояви індивідуальних мовних уподобань; уживання дискурсивних маркерів (сполучників, вставних слів, синтаксичних конструкцій, що визначають зв'язність тексту); особливості узгодження, номіналізації чи парцеляції, які утворюють унікальний синтаксичний «почерк» автора.

Синтаксис має особливу доказову цінність у судовій лінгвістичній експертизі, оскільки на відміну від лексики він є менш піддатним до свідомої маніпуляції. Автор може намагатися змінити словниковий запас, однак синтаксичні звички часто залишаються стабільними і проявляються у будь-якому тексті (Stamatatos, 2009:545). Разом з тим експерт має враховувати, що синтаксичні структури можуть змінюватися залежно від жанру чи комунікативної мети тексту. Тому для уникнення помилок синтаксичні показники слід оцінювати у комплексі з іншими параметрами (лексичними, морфологічними, прагматичними) та порівнювати з контрольними текстами, максимально подібними за жанром і умовами створення.

Завдання мовної експертизи у судочинстві різнопланові, але часто пов'язані з встановленням авторства тексту або визначенням правомірності поширеної інформації. Авторознавча експертиза спрямована на ідентифікацію особи автора, визначення його соціальних чи біографічних ознак на основі аналізу письмового мовлення. Семантико-текстуальна експертиза вирішує, зокрема, чи містить оскаржувана інформація факт чи оцінку. У будь-якому випадку, суд розцінює висновок експерта як доказ, якщо він обґрунтований спеціальними знаннями і відповідає вимогам процесу (ст. 89, 105 ЦПК України, 2004). Так, при призначенні експертизи судді формулюють конкретні питання – наприклад, чи є певне висловлювання фактичним твердженням або оціночним судженням, чи текст належить до стилю автора і т.ін. Далі експерт аналізує морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості спірного тексту, порівнюючи їх із базою відомостей про автора (якщо така є). Саме синтаксичні маркери, у поєднанні з іншими ознаками, відіграють ключову роль: вони дозволяють встановити структурні паралелі між текстами і, відповідно, припустити спільне авторство. Більш того, синтаксис допомагає виявити специфічні мовні особливості – наприклад, схеми використання вставних конструкцій, пунктуаційні моделі, способи поєднання речень, які є стабільними для кожного мовця.

Форензійна стилOMETрія синтаксичних структур є сучасним науковим інструментом у сфері лінгвістичної експертизи, який застосовується для встановлення авторства текстів та визначення характеру висловлювань. У судовій практиці України результати таких експертиз знаходять застосування, насамперед, у цивільних справах, пов'язаних із захистом честі, гідності, ділової репутації та авторських прав, де точне визначення характеру висловлювань є визначальним для кваліфікації правопорушень та прийняття обґрунтованого судового рішення.

У сфері правових спорів класифікація висловлювань як фактичних або оцінних має практичне та юридичне значення. Зокрема, у справах, пов'язаних із захистом честі, гідності та ділової репутації, часто виникає питання, чи має конкретне висловлювання об'єктивний, перевірюваний характер або ж є суб'єктивною оцінкою. Відповідно до положень Цивільного процесуального кодексу України (ст. 12, ЦПК України, 2004) та норм Кримінально-процесуального кодексу України (ст. 91, 92, КПК України, 2012) кожна сторона повинна довести обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

У цьому контексті лінгвістична експертиза є важливим інструментом для кваліфікації мовних висловлювань. Експерт із письмового мовлення, аналізуючи семантичний та синтаксичний контекст, може встановити, чи містить спірне словосполучення об'єктивну інформацію, здатну піддаватися перевірці, або ж воно відображає оцінне ставлення автора. Такий підхід забезпечує чітке розмежування між фактом і оцінкою, що, у свою чергу, визначає правову відповідальність за поширену інформацію.

Подібне застосування лінгвістичної експертизи знайшло відображення в практиці Верховного Суду України. Експертний висновок у відповідній справі підтвердив, що спірне висловлювання має властивості фактичного твердження, що підлягає перевірці та оцінці з позицій закону, і став вирішальним для формування процесуальної позиції суду. Завдяки цьому, суд зміг обґрунтовано визначити характер поширеної інформації, встановити її відповідність дійсності та ухвалити рішення щодо правомірності її публікації.

Зокрема, у справі № 910/10429/18, де позивачем виступала громадська організація «Січ-С14», а відповідачем – Громадська організація «Громадське телебачення», розглянутій Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду (рішення від 21.01.2020), експертиза семантико-текстуального змісту встановила, що фраза «Неонацистська група С14» у конкретному контексті є частиною констатуючих формулювань, а не суб'єктивних оцінок. Експерти дійшли висновку, що наведене визначення слід розглядати як твердження про факти, тобто характеристику діяльності організації, спрямованої на терор і порушення прав людини, перевіреної на відповідність дійсності. Суд погодився з експертним висновком, відхиливши аргументи захисту про емоційний характер вислову, що свідчить про пріоритет обґрунтованої лінгвістичної експертизи при встановленні суті спору.

Інший приклад застосування стилOMETрії у судовій практиці – справа № 161/15786/16-ц, де позивачем був автор наукової дисертації, а відповідачем – здобувач, звинувачений у плагіаті, розглянута Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду (рішення від 18.05.2022). У цій справі експерти застосували порівняльний лінгвістичний аналіз двох фрагментів текстів – позовної та заперечної частин. Аналіз показав, що обидва фрагменти належать до наукового стилю та є тематично ідентичними. Спільні стилістичні риси, зокрема характерні синтаксичні конструкції, свідчили про спільне авторство або факт запозичення тексту. Висновки лінгвістичної експертизи стали ключовим доказом у справі про порушення авторських прав, підтверджуючи факт неправомірного використання чужого тексту.

Обидва приклади демонструють, що результати форензійної стилOMETрії синтаксичних структур є важливим доказом у судовому процесі, оскільки дозволяють об'єктивно оцінити авторство та зміст текстів, мінімізуючи вплив суб'єктивної оцінки суддів та сторін. Застосування синтаксичних маркерів у комплексі з іншими лінгвістичними показниками підвищує доказову силу висновків експертів і сприяє більш точному вирішенню спірних питань у цивільних, кримінальних та адміністративних провадженнях.

Натомість найбільш поширеним є застосування стилOMETрії для визначення природи висловлювань – чи вони є фактичними даними, чи оціночними судженнями. Наприклад, у справі ТОВ «СТАРК ШИППІНГ» проти ОСОБА_1 та ПП «Видавництво «Проти України» суд розглядав позов про захист честі, гідності та ділової репутації, пов'язаний із поширеною інформацією щодо нібито недобросовісної діяльності компанії. Позивач стверджував, що наведена інформація є недостовірною та порушує його немайнові права, тоді як відповідач заперечував, вказуючи на оцінний характер висловлювань та наявність відомостей від третіх осіб як підстави для сформованих тверджень.

Ключове значення для судового рішення мала лінгвістична експертиза №522/3122/19 від 10.10.2019, проведена Київським експертно-дослідним центром, яка визначила, що інформація про ТОВ «СТАРК ШИППІНГ» у відповідних текстових сегментах представлена у формі оцінного судження. Експерт обґрунтував це тим, що суб'єктивна оцінка автора проявляється через синтаксичну побудову складнопідрядних речень, використання лексичних маркерів («очевидно») та інтерпретативний характер опису подій, який співвідноситься з ментальними уявленнями мовця, а не з об'єктивними фактами. Форензійна стилOMETрія синтаксичних структур дозволила відокремити фактографічні елементи від суб'єктивних оцінок і встановити, що твердження не містять доказів порушення прав позивача. Суд визнав висновок експерта належним, допустимим та достовірним, а на підставі його аналізу та оцінки доказів у сукупності відмовив у задоволенні позову.

Рішення демонструє практичне застосування форензійної стилOMETрії для визначення оцінного характеру тексту в лінгвістичній експертизі, що має критичне значення у справах про захист честі, гідності та ділової репутації, оскільки дозволяє суду мотивовано оцінювати інформацію та її юридичний статус.

Аналіз наведених рішень засвідчує, що форензійна стилOMETрія синтаксичних структур є визнаним та ефективним інструментом доказування у практиці Верховного Суду. На відміну від лексики, синтаксичні маркери виступають стійкими інваріантами ідіостилу, що дозволяє об'єктивізувати рішення спорів щодо авторства та кваліфікації висловлювань. Важливість цих методів для судочинства актуалізує необхідність їх подальшої емпіричної верифікації на матеріалі автентичного наукового дискурсу.

З метою всебічної практичної апробації теоретичних моделей ідентифікації індивідуального авторського стилю та встановлення ступеня валідності синтаксичних маркерів для вирішення завдань судової авторознавчої експертизи реалізовано комплексне лінгвостилістичне дослідження репрезентативного масиву текстових даних науково-правового характеру. Об'єктом форензійного аналізу обрано наукову статтю В. В. Заборовського «Професійна діяльність адвоката – це правова, юридична чи професійна правнича допомога?» (Заборовський, 2016). Вибір саме цього джерела як емпіричного базису дослідження обумовлений імперативною необхідністю аналізу тексту з верифікованим одноосібним авторством. Такий методологічний підхід дозволив виокремити ідіолект дослідника в дистильованому вигляді, уникнувши інтерференції стилєвих нашарувань, яка є неминучою у колективних монографіях чи статтях, написаних у співавторстві. Крім того, текст характеризується високою щільністю специфічних термінологічних одиниць та дискурсивних маркерів («*правова допомога*», «*юридична послуга*», «*професійна правнича допомога*»), що є типовими для сучасного українського академічного правознавства, що визначає доцільність його використання як об'єкта для перевірки валідності стилOMETричних інструментів в умовах вузькоспеціалізованого дискурсу.

Методологічна стратегія дослідження базувалася на інтеграції інструментарію квантитативної лінгвістики та структурно-семантичного синтаксису. Перший напрям був спрямований на вимірювання об'єктивних статистичних параметрів тексту, таких як середня довжина речення, глибина підрядності та індекс синтаксичної складності, тоді як другий дозволив інтерпретувати комунікативні інтенції автора, фокусуючись на глибоких, часто несвідомих структурах породження мовлення. Сутність застосованого методу полягає у виявленні так званих «синтаксичних інваріантів» – сталих моделей побудови висловлювання, які формуються у автора протягом професійного становлення і трансформуються в

автоматизовані когнітивно-мовленнєві навички. На відміну від лексичного рівня, який автор може свідомо контролювати та варіювати залежно від комунікативної мети, синтаксичні патерни (способи поєднання слів, ритміка фрази, типи зв'язку частин складного речення) залишаються стабільними і вкрай важко піддаються свідомій імітації чи маскуванню, що робить їх надійним ідентифікатором при встановленні авторства спірних текстів.

Аналіз синтаксичної архітекстоники тексту В. В. Заборовського виявив виразну, статистично значущу тенденцію до побудови розгорнутих поліпредикативних конструкцій, що свідчить про високий ступінь аналітичності мислення. Кількісний аналіз показав, що середня довжина речення у досліджуваному тексті є значною (у діапазоні 26–30 слів), що суттєво перевищує норми для публіцистичного стилю та маркує текст як зразок кодифікованого наукового мовлення. Для ідіостилу автора характерним є прагнення до вичерпності дефініцій та аргументації в межах однієї синтаксичної одиниці, що реалізується через побудову складних синтаксичних цілих із розгалуженою системою підрядності.

Встановлено, що домінуючою синтаксичною моделлю ідіостилу автора є каскадна підрядність, спрямована на уникнення семантичної двозначності. Автор систематично використовує експліцитні засоби для вираження логічних зв'язків, віддаючи перевагу складеним сполучникам («оскільки», «внаслідок того, що», «з огляду на те, що»). Це підтверджується аналізом аргументативних конструкцій, наприклад: «Проте ми не розділяємо такої позиції, оскільки вважаємо за неможливе сприйняття професійної діяльності адвоката як надання послуг» (Заборовський, 2016: 141). У цьому фрагменті сполучник «оскільки» виступає маркером причинного обґрунтування, що не просто з'єднує частини речення, а формує жорстку логічну ієрархію: теза (незгода) – аргумент (неможливість сприйняття).

Особливий науковий інтерес у контексті форензійної ідентифікації становить аналіз засобів логічної сегментації тексту та керування увагою реципієнта. Спираючись на теоретичні висновки О. Лисенко та К. Рудницької, які доводять, що синтаксичне членування у юридичних текстах виконує передусім прагматичну функцію фокусування уваги на ключових аспектах правозастосування (Лисенко, Рудницька, 2025), було досліджено специфіку побудови надфразних єдностей у тексті В. В. Заборовського. Аналіз засвідчив, що автор досягає ефекту, подібного до парцеляції (виділення значущої інформації), не через розривання речень, а через використання сильних початкових конекторів та вставних конструкцій, які логічно відокремлюють нову думку, зберігаючи при цьому когерентність висловлювань. Показовим прикладом є використання звороту: «При цьому він вказує на можливість погодитися з тим, що терміни «юридична допомога» і «правова допомога» фактично збігаються, але звертає увагу на те, що саме у дефініціях слід бути максимально точним» (Заборовський, 2016: 141).

Узагальнюючи результати аналізу, можна констатувати, що сукупність виявлених ознак – розгалужений гіпотаксис із каскадною підрядністю, використання логічних конекторів для комунікативної сегментації, високий рівень номіналізації та чітка авторська модальність – формує унікальний «синтаксичний відбиток» науковця, який є стабільним і може бути надійною доказовою базою при проведенні авторознавчої експертизи.

Висновки. На підставі викладеного встановлено, що форензійна стилеметрія синтаксичних структур є ефективним інструментом судово-лінгвістичної експертизи, здатним забезпечити об'єктивність доказової бази. Теоретичний аналіз підтвердив, що синтаксичний рівень організації тексту є найбільш стійким до свідомих маніпуляцій, оскільки архітекстоніка речень, специфіка підрядності та порядок слів формують унікальний «синтаксичний код» особи, який залишається стабільним у різних комунікативних ситуаціях. Огляд судової практики України засвідчив високу значущість цих маркерів як при атрибуції текстів, так і при кваліфікації правової природи висловлювань, зокрема для розмежування фактичних тверджень та оцінних суджень.

Емпірична верифікація методу на матеріалі наукового тексту В. Заборовського довела ефективність застосування структурно-семантичного аналізу для виокремлення індивідуального авторського стилю. Виявлені синтаксичні інваріанти – домінування розгорнутих поліпредикативних конструкцій із каскадною підрядністю, використання логічних конекторів для сегментації та високий рівень номіналізації – дозволили сформувати чіткий лінгвістичний профіль автора навіть в умовах стандартизованого наукового дискурсу. Перспективи подальшого розвитку галузі вбачаються в інтеграції традиційного експертного аналізу з автоматизованими алгоритмами обробки природної мови, що дозволить мінімізувати суб'єктивний чинник та протидіяти новим викликам у сфері інформаційної безпеки.

Література:

1. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент. *Мастеріум. Мовознавчі студії*. 2017. Вип. 66. С. 8–15.
2. Заборовський В. В. Професійна діяльність адвоката – це правова, юридична чи професійна правничка допомога? *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 38(2). С. 140–145. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a707ed1-3ccf-43d0-b0fa-77db1ff5537a/content>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Лисенко О. А., Рудницька К. С. Лінгвістичний аналіз структурно-семантичних особливостей парцеляції в правовій риторичі // *Science in the modern world: innovations and challenges: proc. of the 5th Int. sci. and pract. conf.* (Toronto, January 23–25, 2025). Toronto: Perfect Publishing, 2025. P. 464–474.
5. Мінченко О. В. Юридико-лінгвістична теорія правознавства: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2020. 452 с.
6. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 21.01.2020 року у справі № 910/10429/18. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87273091>
7. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 18.05.2022 року у справі № 161/15786/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104443534&red=100003cb>
8. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 10.10.2019 року у справі № 522/3122/19. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85014415>
9. Свиридова Л. В. Судово-авторознавча класифікаційна експертиза українського писемного мовлення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2012. 204 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон від 18.03.2004. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
11. Черненко Г. А. Сфери застосування лінгвістичної експертизи. *Studia Linguistica*. 2012. № 6. С. 220–223.

12. Шестакова С. О. Судова лінгвістична експертиза: статус і завдання // Актуальні питання сучасної юридичної науки: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 16-17 квітня 2015 р.). Суми, 2015. С. 35-38. Режим доступу: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/2720>.

13. Stamatatos E. A. Survey of Modern Authorship Attribution Methods. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2009. Vol. 60. P. 538–556. DOI: <https://doi.org/10.1002/asi.21001>

References:

1. Azhniuk, L. V. (2017). Lnhvistychna ekspertyza yak yurydychnyi instrument [Linguistic expertise as a legal instrument]. *Magisterium*, (66), 8–15. [in Ukrainian].
2. Zaborovskyi, V. V. (2016). Profesiina diialnist advokata – tse pravova, yurydychna chy profesiina pravnycha dopomoha? [Professional activity of a lawyer – is it legal, juridical or professional legal aid?]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo* [Scientific Herald of Uzhhorod National University. Series: Law], 38(2), 140–145. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a707ed1-3ccf-43d0-b0fa-77db1ff5537a/content> [in Ukrainian].
3. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI (2012). [Criminal Procedural Code of Ukraine] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
4. Lysenko, O. A., & Rudnytska, K. S. (2025). Lnhvistychnyi analiz strukturno-semantychnykh osoblyvostei partseliatsii v pravovii rytorytsi [Linguistic analysis of structural and semantic features of parcelling in legal rhetoric]. *Science in the modern world: innovations and challenges: Proceedings of the 5th International scientific and practical conference*. Toronto: Perfect Publishing. 464-474. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-sciencein-the-modern-world-innovations-and-challenges-23-25-01-2025-toronto-kanada-arhiv/> [in Ukrainian].
5. Minchenko, O. V. (2020). *Yurydyko-lynhvistychna teoriia pravoznavstva* [Juridical-linguistic theory of jurisprudence] (Doctoral dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
6. Postanova Kasatsiyno hospodars'koho sudu Verkhovnoho Sudu vid 21.01.2020 roku u spravi № 910/10429/18 (2020). Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen': sayt [Resolution in case No. 910/10429/18. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87273091> [in Ukrainian].
7. Postanova Kasatsiynoho tsyvil'noho sudu Verkhovnoho Sudu vid 18.05.2022 roku u spravi № 161/15786/16-ts. (2022). Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen': sayt [Resolution in case No. 161/15786/16-ts. Unified State Register of Court Decisions]. <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104443534&red=100003cb> [in Ukrainian].
8. Rishennya Prymors'koho rayonnoho sudu m. Odesy vid 10.10.2019 roku u spravi № 522/3122/19 (2019). [District Court of Odesa. (2019, October 10). Decision in case No. 522/3122/19]. Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen': sayt Prymorskyi. Unified State Register of Court Decisions. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85014415> [in Ukrainian].
9. Svyrydova, L. V. (2012). *Sudovo-avtoroznavcha klasyfikatsiina ekspertyza ukrainskoho pysemnoho movlennia* [Forensic authorship classification expertise of Ukrainian written speech] (Candidate dissertation). Kharkiv. [in Ukrainian].
10. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (2004). Verkhovna Rada of Ukraine. [Civil Procedural Code of Ukraine] (Law No. 1618-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].
11. Chernenko, H. A. (2012). Sfery zastosuvannia lnhvistychnoi ekspertyzy [Spheres of application of linguistic expertise]. *Studia Linguistica*, (6), 220–223. [in Ukrainian].
12. Shestakova, S. O. (2015). Sudova lnhvistychna ekspertyza: status i zavdannia [Forensic linguistic expertise: status and tasks]. In *Aktualni pytannia suchasnoi yurydychnoi nauky* [Current issues of modern legal science] (pp. 35–38). Sumy: SNAU. [in Ukrainian].
13. Stamatatos, E. (2009). A Survey of Modern Authorship Attribution Methods. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(3), 538–556. <https://doi.org/10.1002/asi.21001>